

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" กับบทบาทในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมืองในสังคมไทยนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ

1. เพื่อทราบถึงบทบาทหน้าที่ทางการสื่อสารของวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ในระหว่าง พ.ศ. 2506-2519
2. เพื่อทราบถึงลักษณะเนื้อหาภูมิปัญญาทางการเมืองที่วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เผยแพร่สู่สาธารณชน
3. เพื่อทราบถึงศักยภาพวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมือง

การศึกษาวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยศึกษาประวัติ พัฒนาการ และข้อเขียนทางการเมืองของวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ประกอบกับการได้สัมภาษณ์ นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ และนายสุชาติ สวัสดิ์ศรี อดีตบรรณาธิการทั้งสองท่าน และคณะบุคคลที่เคยแวดล้อมวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ แล้วนำมาประเมินคุณค่า และศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมือง โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีทางการสื่อสาร ซึ่งได้แก่ทฤษฎีอิสรภาพนิยมของ เฟรด เฮส ซีเบอร์ท และทฤษฎีรับผิดชอบทางสังคมของ เออดอร์ ปีเตอร์สัน ประกอบกับคุณลักษณะทางการสื่อสารของสื่อมวลชนประเภทวารสารเป็นกรอบในการวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มีบทบาทเป็นเวทีอิสระในการเสนอข้อเขียนของปัญญาชนจากหลายกลุ่มความคิด ทั้งกลุ่มปัญญาชนก้าวหน้า ชนุรักษ์นิยม เสรีนิยม และกลุ่มผสมผสาน เพื่อวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมืองไทยในระหว่าง พ.ศ. 2506-2519 และได้สร้างบรรยากาศของการโต้แย้งทางความคิดเห็นในกลุ่มปัญญาชนเหล่านี้เป็นอย่างดี
2. ปัญญาชนที่แวดล้อมวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้ใช้วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์เป็นเวทีในการนำเสนอข้อเขียนเชิงวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมืองไทยโดยทั่วไป บทบาทของนิต

นักศึกษา ปัญญาชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประเด็นเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนนโยบายต่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: กรณีอินโดจีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐประชาชนจีน ในลักษณะที่มีการสอดแทรกแนวความคิดทฤษฎี และอุดมการณ์ทางการเมืองไว้ในข้อเขียนส่วนหนึ่ง และได้นำเสนอข้อเขียนเกี่ยวกับแนวความคิดทฤษฎี และอุดมการณ์ทางการเมืองโดยตรง แนวความคิดทฤษฎีและอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งรวมเรียกว่า "ภูมิปัญญาทางการเมือง" ที่ถูกนำเสนอตั้งกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ ภูมิปัญญาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเสรีนิยม สังคมนิยมประชาธิปไตย และเผด็จการคอมมิวนิสต์ โดยข้อเขียนส่วนใหญ่นำเสนอภูมิปัญญาทางการเมืองแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย ให้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจการเมืองของสังคมไทย

3. วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เป็นวารสารทางวิชาการที่มีลักษณะ "กึ่งวิชาการ" กล่าวคือ ได้นำเสนอเนื้อหาทางทฤษฎีสังคมศาสตร์ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมือง และผู้ที่แวดล้อมสังคมศาสตร์ปริทัศน์ทั้งที่เป็นผู้เขียนและผู้อ่านโดยส่วนใหญ่มีลักษณะ เป็น "ตัวสื่อกลาง" ที่มีบทบาทในการส่งต่อความคิดไปยังผู้อื่น เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ประกอบกับคุณสมบัติทางการสื่อสาร ในฐานะสื่อมวลชนของวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้ช่วยทำให้สังคมศาสตร์ปริทัศน์มีคุณค่า และศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มปัญญาชน และนิสิตนักศึกษา ในระยะก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เนื่องจากสังคมศาสตร์ปริทัศน์เป็นวารสารทางวิชาการฉบับเดียวที่เป็นสื่อกลางของการสื่อสารความคิดอิสระ ในยุคที่ปัญญาชนและนิสิตศึกษากำลัง เริ่มต้นตัวทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัย "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" กับการพัฒนาภูมิปัญญาทางการเมืองในสังคมไทย ทำให้ได้พบว่าวารสารทางวิชาการ ที่เปิดเป็นเวทีอิสระทางความคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์นั้น เป็นสื่อที่ช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการระดมความคิดเพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จึงควรสนับสนุนให้สื่อมวลชนต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร นำหลักการนี้เข้ามาใช้กับการดำเนินงาน

2. ควรที่จะศึกษาวิจัยบทบาทหน้าที่ และศักยภาพในการพัฒนาภูมิปัญญาของวารสารหรือนิตยสารอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป เช่น ปาจารย์สาร สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฯลฯ โดยขยายขอบเขตการศึกษาไปถึงการสำรวจทัศนคติของผู้อ่านด้วย